

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան 12 ֆր.

Վեցամսեայ 6 ֆր.

ԱՐՏԱՍՈՒՄԱՆ

Ներքին քիւր մէկ ծրարով

Տարեկան . . . 14 ֆր.

Վեցամսեայ . . . 7 ֆր.

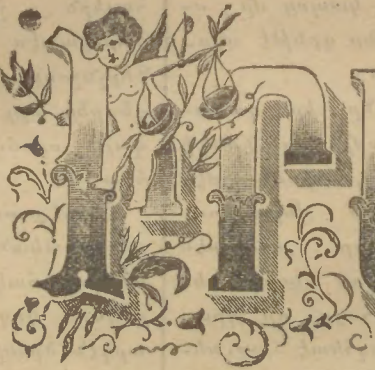
ԱՍԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տօլար

Վեցամսեայ 1.50 »

ԿԱՆՈՒԿ

Ծանոցման սողը
20 սանթիմ

Լ Ր Ա Փ Ի Ր

Ա Ջ Վ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Վ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱՐԱԾԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ՀԱՍՅԷ

Rédaction du journal

Ir. vounk

VARNA (Vigla)

Редакция

на вѣстникъ

Иравуни

ВАРНА

Գրութեանը եւ լեւ
տրութիւնը

ՉԱՐԻՔԻՆ ԴԻՐՄԱՆԸ

Իրաւունքի 26 և 27 թիւերով
հրատարակած էինք վաւեր
թիւերէն միտման հայաստանի վեր.
Ռէյնօլտսի մէկ ընդարձակ գրու-
թիւնը հայկական խնդրոյ մա-
սին :

Երեսուն տարիներէ աւելի հա-
յաստանի և հայերու մէջ ապրող
ու մեր թշուառ ազգակիցներուն
անընդհատ բարիք և օգնութիւն
չապրող այդ աւելորդ ամերի-
կացիին անկեղծ հաւատարմութիւ-
նը ոչ ոք կարող չեղաւ կասկածի
տակ դնել. մանաւանդ նշանաւոր
Անգլիացիներէ կազմուած «Հա-
յաստանի Բարեկամները» ընկե-
րութեան յանձնարարական նա-
մակը՝ զոր հրատարակեցինք մեր
թիւ 27 ին մէջ, եկաւ արտասահ-
ման ապրող ամէն հայու վրայ
լրջօրէն խորհրդածելու պարտք
դնել. Արտասահմանեան հայ մա-
մուլը, քիչ բացառութեամբ, զբա-
ղեցաւ ու դեռ կը զբաղի վեր.
Ռէյնօլտսի այդ գրութիւնով :

Հայաստան ամերիկացիին յայտ-
նած կարծիքը, հոլովուող դէպ-
քերու մասին, թէ և կրօնական
Բրոքայկանտիստի մը հովեր ունի,
բայց անոր մեր աչքերուն ներ-
կայացուցած դառն իրականու-
թիւնը չը ձգեք մեզ որ այդ ծանր
խնդրին առջև կանգ չառնենք :
Ան կըսէ մեզ թէ «Վաւերայ նա-
հանգին մէջ այսօր 30 տարի ա-
ռաջուան հայերուն թուոյն ԿէՍԻՆ
չափ միայն հայ կայ և անոնց
ունեցած կալուածները այսօր՝
Մէկ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴԻՆ իսկ չէ նոյն
իսկ ասկէ տասնհինգ տարի ա-
ռաջ իրենց ունեցածին : Այսօր
ճամբորդութիւնը նուազ ապահով
է և Բիւրդերու հարստահարու-
թիւնը շատ աւելի է : Ինչ կը
թուի թէ այսքանը բաւական է
արդէն դատապարտելու գրգռու-
մի քաղաքականութիւնը և կա-
պացուցանէ թէ անկախութիւն
ունեցող չարիքներու դարմանը
չէր : Այդ ուղղութիւնը եթէ շա-
րունակուի, պիտի սաստկացնէ

ապագային մէջ՝ ինչպէս անցելոյն
մէջ՝ հայ ժողովուրդին դժուա-
րութիւնները և անոր ԲՆԱՋՆՋՈՒ-
ՄԻՆ պիտի առաջնորդէ :

Ահա այս գառն և խիստ դառն
իրականութիւնն է որ ամէն հայ
անյետաձգելի կերպով լրջօրէն
խորհելու և չարիքին բուն դար-
մանը գտնել ջանալու կը ստի-
պէ : Անտարակոյտ, ազգային ա-
մէն շարժումու գործունէութիւն
իրեն նպատակ պէտք է ունենայ
հայ ժողովուրդին գոյութեան և
բարօրութեան ապահովութիւնը
ձեռք բերել. իսկ այն գործու-
նէութիւնն որ առ նախապէս չը
ծառայէր, այլ ընդհակառակ-
ը անկէ կը հեռացնէ, պէտք է
գէթ բարեփոխել եթէ ոչ դադ-
րեցնել :

Ինչպէս բոլոր ճնշուած ազգեր
իրենց ազատման միջոց ընտրած
են յեղափոխութիւնը, հայերս
ալ այդ կրնայինք ընտրել. բայց
իբր միջոց, ոչ թէ իբր նպատակ.
Յեղափոխութեան ընտրութիւնը
վեր. Ռէյնօլտս իսկ բոլորովին
չը դատապարտել, մինչև անգամ
բնական կը գտնէ զայն մեզ նը-
ման ճնշուած և հարստահար-
ւած ժողովուրդներու համար.
սակայն ընտրուած այդ միջոցը,
յեղափոխութիւնը, օգտակարա-
րապէս գործածելու եղանակն է
որ լուրջ խորհրդածութեան կը
կարօտի : Վաւերայ նահանգին մէջ
Տ. Փորթուգալեանի եւ յետոյ
Հնչակեաններու գործելու եղա-
նակները ասկէ մինչև 10-12
տարի առաջ դատապարտելի չէին
կրնար նկատուիլ. անոնց դառն
հետեւանքները այն թուականնե-
րէն վերջ մէջտեղ ելան և եւրո-
պական քաղաքականութեան զըղ-
ուելի ինկածութիւնը հաղիւ 1896
ին մեր աչքերուն առջև պար-
զուեցաւ :

Անկէ ասդին մեր յեղափոխա-
կան բոլոր մարմինները պարտե-
ին իրենց գործելու եղանակը բա-
րեփոխել դառն փորձերէն օգ-
տուելով, որպէսզի զոհերուն թի-
ւը և ապէտքը չը բազմապատկո-
ւէին բուն նպատակին անօգուտ
կերպով :

Պէտք է խոստովանիլ թէ եղան
յեղափոխ. կազմակերպութիւններ
որ բարեփոխեցին իրենց գործե-
լակերպը. բայց դժբաղդաբար
գտնուեցան ուրիշներ ալ որոնք
շարունակեցին միեւնոյն սխալ
գործունէութիւնը առանց ազդե-
ւելու ուղիորդէն հոսող հայ արիւ-
նէն և առանց հաշույ տակ ու-
նենալու յաջողութեան հաւաստիք
մը :

Ահա ճիշդ այս ձեւ գործունէ-
ութիւնն է որ դադարեցնել կը
յանձնարարէ վեր. Ռէյնօլտս :

Եւ երբ այսօր մեր օտար բա-
կը ինչպէս որոտանա՞ման հա-
յութեանն, որ ամէն կարելի մի-
ջոց ի գործ դնենք ազէտաբեր
գործունէութիւնը դադարեցնելով,
Հայաստանի հայ ժողովուրդին
վտանգուած գոյութիւնը ապա-
հովելու միջոցին վրայ խորհինք.
մեզ կը մնայ անգամ մըն ալ կոչ
ընել հայ յեղափոխական մար-
միններուն, որ այլևս մէկ կողմ
ձգեն իրենց կուսակցական նեղ
հաշիւները ու Համաժողով մը
կազմեն լաւագոյն գործելակերպ
մը ճշդելու համար որ ուշ կամ
կանուխ մեզ մեր նպատակին հաս-
ցնելու հաւանականութիւնը ու-
նենայ և օրքան զօր բազմապատ-
կուող ու հայութիւնը սպառող չա-
րիքին դարմանը գտնէ :

Ա Ջ Դ

Կարճ ճամբորդութեան մը
պատճառաւ ԻՐԱՆԻՆՔԻ հրատա-
րակութիւնը միայն երկու շա-
բաթի չափ պիտի ընդհատուի :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱԿԵՐՈՆԱԿԱՆ ԽԺԴԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ. Պօլսէն եւրոպական թեր-
թի մը հետեւանքները կը հա-
ղորդեն :

Քաղաքական գործակալները, հիւ-
պատանքները, ինչպէս նաեւ Հիւմի
փաշան իրենց զրկած տեղեկագրե-
ներով Պուլկարներուն վրայ կը ծան-

րացնեն պատասխանատուութիւնը այն
արիւնահեղ վերջին դէպքին, որ տեղի
ունեցաւ Ջակօրիքան գիւղին մէջ եւ
որ վաթսուս պուլկարներու կեանքը
արժեց :

Այն պուլկար զօմիքաններ որ
վերջերս Գաթիքի գաւառին մէջ
երկու յոյն վանքեր այրած և ան-
գիտօրէն սպաննած էին վանահայրերը
ու միաբանները, այդ գիւղը ապա-
սանած էին : Նաեւ, երբ յոյն խուճը
կը մօտենար, զօմիքանները՝ որ այդ
գիւղը կը գտնուէին եւ պուլկար բը-
նակիչները սկսած էին կրակ ընել և
ոռութեամբ նետել : Ահա այսպէս կը սա-
մանաւորուի յոյն խուճին կողմէ և
ղած յարձակումը :

Ջակօրիքանի դէպքէն քանի մը օր
թաւաճող հասած մանրամասնու-
ման մասին, սարսափելի է ինչ : Վան-
քին վրայ յարձակած էին մօտ 20
գիւղեր Միթրօ-Վաշօի և Նիքիւ
Տօպրօլիսի միացեալ խուճերը :
Նախ կողոպտել սկսանք բոլոր սրբու-
ղան անօթները, պատկերները եւ թան-
կագին առարկաները որ կը դարձա-
նէին այս հին ու պատմական հաս-
տատութիւնը, յափշտակուեցան : Յետոյ
Պուլկարները բոնեցին վանահայր
Անթիմոս վարդապետը, և վանքին
գանձարանը ցոյց տալու համար զա-
նի չարչարելէ վերջ՝ սուրի հարուած-
ներով սպաննեցին : Անոր մարմնոյն
վրայ 75 վերք տեսնուեցան : աչքե-
րը տեղիէն հանուած էին, բերա-
նը կղկղանքով լեցուցած, ականջնե-
րը կտրած էին, ի նշան յաղթութեան :
Ճամբանոսի եղբայրը ևս նոյն կեր-
պով չարչարուեց :
Չանէ Սթօյչով խմբապետը մտնե-
լով Գորնիչօվան յոյն գիւղը, իր առ-
ջեւ բերել տուած է չրջականերու
չորս քահանաները, որոնցմէ մին բա-
րա Սթօյչիս հարիւրամեայ է, և
անոնց հրամայած է մահուան սպա-
նալիք տակ իրեն բերել բոլոր կրօ-
նական գիրքերը :

Այդ գիրքերը հաւաքելով նա այլև
առանց մոռնալու արձաթաղատ աւե-
տարանին արձաթները վերցնել : Յե-
տոյ հրամայեց քահանաներուն պուլ-
կար լեզուաւ արքայադուլիւն կոտա-
րել. վերջապէս խորհրդարան մտաւ
և Պատրիարքին կախուած պատկերը
վերցնելով վրայ անոր տեղ էքսպրէն
պատկերը դնել տուաւ :

Այս դէպքն ալ Յոյն խուճերու
Ջակօրիքանի յարձակումէն քանի մը
օր առաջ տեղի ունեցած է :
* * *

Ենմէն համող վերջին լուրերը

շատ ծանր են : Հոն Րիզա փաշան մէկ մեծ պարտութիւն մը ունեցած է : Իր երեք վաշտերը դասալիք եղած են : Ուրիշ երեք վաշտեր կատարելապէս ջնջուած են ապստամբներէ, որոնք կրցան գրաւել թնգանթներու մէկ մասը ռազմանիւթերով մրստին : Միայն 3 վաշտեր կըլցան Սանաա քաղաքը մտնել : (ասոնք քանի մը օրէն յետոյ գերի բռնուեցան եւ քաղաքը գրաւուեցաւ ապստամբապետէն) : Հաղորդակցութիւնը կտրուած է Սանաայի եւ Հոսէյնի միջեւ : Եւ տեղեկութիւն չտուեցաւ :

Չորս փոխադրանքներ բռնկիւմի առջեւ կը սպասեն քանի մը վաշտ զօրք առնելու համար : Պաշտօնական տեղակալը մը կ'իմացուի թէ մինչեւ ցարդ միայն երկու վաշտ ճամբայ ելած է Նէմէնի համար, որոնք Նանհայի զօրքառանին կը պատկանէին : Նոյն տեղեկագիրը կը հաստատէ թէ Յոյն Սահմանագլխի զօրքերը կը մերժեն երթալ, այս է պատճառը որ Բոնէվէզայէն Նէմէն երթալից զինուորները ուշացան :

Լաւատեղեկ աղբիւրներու համաձայն, վերջերս Տ. ապիզոնէն հասնող եւ չորրորդ զօրքառանակին պատկանող զօրքերը Սէլանիկի եւ Մանասորի եւրոպական կապիտաններուն տեղերը պիտի լցնեն, որովհետեւ այս տեղերու վաշտերէն շատերը միայն 400 ական մարդ կը պարունակեն :

ԻՈՍՏԱՆԻՑ ԱՊԱԳԱՅ

Ա.

«... զոր սովորական մեծ բան շահագործներէն Գամառ Բաթրայա չուրջ երեսուն տարին առաջ սրտամորմոք եղանակաւ այսպէս կը յանկերգէր :

«Աժ. վկայ որ մենք կը յաղթէինք. «նիք մէկ անձնուրած մարդ ունենայինք » :

Ստուգիւ երեսուն տարին ետէ հե-

տէ առանց դուռ ու դարձրի արիւն աղբիւրը կը կըլկըլացնէ մեզ մեր զորքանքերը, ու մենք ալ մեր ներքին չափերով կը կոտորենք ու գրոհ կոտորենք վատ թշնամուէն, այնպէս որ մեր թշնամիներն իրենք ալ ըսկաւած են յայտարարել շատ անգամ : Եւ թէ, «Այս ազգը պողպատէ է դարձնուած, որ կը կարողանայ տուկալ այս ամենուն » են :

Աստուծոյ փա՛ռք, այս երեսուն տարուան մէջ մեր ազգին կատարած գործերն իսպառ ցրեցին մեր լատնտտեղծին վերոյիշեալ գանգատը եւ մեր ունեցած լաւկան գրականութիւնը : Գի այսօր մեր հայ հազարաւոր անձնուէր կտրեցներուն կատարած իրաւապաշտան քաղաքործութիւններն, ինչպէս նաեւ շատ մը հայերու ալ գիտական եւ առեւտրական ասպարէզներու մէջ զըրաւած փայլուն դիրքերը աշխարհի եւ պատմութեան ընծայեցին մեր ցեղին համար պատուաբեր գրուագներ, եւ կը հաւատանք լսել ու տեսնել զեռ ալ աւելին, այդ հաւատքով փորձենք անցելոյն սին վարագործը քիչ մը բորձրացնել, մեր թերահաւատներուն համոզումները ցըրելու եւ տեղը ճշմարիտ Էսոպութիւնը պարզելու :

Բ.

Թուրքերուն Սահմանագրութիւն ծրագրող Միթհան փաշան խկապէս իրր թուրք մեծ զէժը մըն էր. եւ արժէ թշնել հայաբար այդ չար մարդու յիշատակին : Սա երկու անգամ Պաղատի վալի նշանակուեցաւ, եւ սովորական թուրք փաշաներու նման չէր ճամբորդել, այլ

երկրորդ կուսումնասիրէր իւր ամբողջութեամբ, քննելով անոր ազգաբանական, ցեղական, վիճակագրական, տնտեսական, քաղաքական եւ մտաւորական ուժերն, եւ ամէն ցեղի գրաւած դիրքերն, ու անոնց իրարմէ ունեցած առաւելութիւններն, այնպէս որ երբ փառնալին կը ներկայանար սուլթանական սե-

ղանին վրայ կը զետեղէր տեղեկագրութեան խոշոր կապոց մը, որոց լուրանդակութիւնը գրեթէ այսպէս կը համառոտուէր :

«Ասիոյ Տաճկաստանը իր զանազան ազգաբնակչութեամբ կը նմանի սատկած զիւկի մը, որուն մէջ միայն հայ ցեղն է որ վերածնունթիւն կը ձգտի, զի որ քաղաքէն կամ գիւղաքաղաքէն որ անդայ տեսայ հոն մի միայն հայը որ զըպրոցներ ունի եւ հետզհետէ չունեցած տեղերն ալ կը հիմնէ : Երկրագործութիւն, հողատէրութիւն, արհեստագործութիւն, վաճառականութիւն, եւն. հայուն ձեռքին մէջ ամփոփուած է, ի մի բան հայը իսկապէս երկրին տիրացած է իւր նիւթական ու մտաւորական ուժերով, իւր անխնայ աշխատութեամբ : Իսկ անդին մենք թուրքերս եւ միւս քիւրդ ցեղերն իւր պարզ մարապայներ կրնանք նկատուիլ : Գիւղերու մէջ իրկապէս անոնց մարապայներ ենք. նոյնպէս ալ քաղաքներու մէջ անոնց կենանք ու ինչքն պաշտպանող պաշտօնական վարձեալ մարապայներ ենք : Մենք թուրքերս մեր երկրի մէջ եղան սայլով կընթանանք զէպ յառաջդիմութիւն, իսկ հայերը ճեպընթացով, այնպէս որ եթէ այժմէն մեր թուրք վարչութիւնը, ուշադրութիւն չդարձնէ եւ այս գնացքին առաջին շահէ, պիտի գայ մի ժամանակ յորում այլ եւս մեզ համար անկարելի պիտի դառնայ զայն կանցնելն, ուստի միջոցներ խորհելու է են » :

Սուլթանական սեղանի վրայ դրուած այս տեղեկագիրը թէեւ ժամանակի մը համար անտեսուեցան.

գերիշխանը դարձաւ, որ մը Միթհանի հարցուց,

—Ըսէ տեսնա՞ք ինչ կը պարուենակն այս ծրարները :

—Այնքան զրոյս հոշակաւոր մագաւորը այրելու համար Էսթէրին առ Ամրու տրուած շնական երկդիմր պատասխանէր էր որ Միթհանն ալ կրկնեց, եւ այս Միթհանն եղաւ

կարմիր Սուլթանին ստալին անդամ հայերն ջարդելու, նիւթապէս եւ քարոյապէս փճացնելու զաղափարն ներշնչողն, եւ Սուլթան Համիտ որդեգրեց այդ պաղափարը եւ սկսաւ զայն որոճալ ժամանակի ընթացքին հետ :

Լսեցէ՛ք ուրեմն, բարեմիտ պահպանողականներ, եւ յեղափոխութեան անմիտ հակառակորդներ. մեզ ջարդելն, կողոպտելն, ալրելն եւն. արդէն ծրագրուած էր, եւ այդ նըպատակաւ Միթհան խմբագրեց Սահմանագրական ծրագիր մը, որ անոր միջոցաւ կարենայ միջ ընկճել : Բայց զազան Համիտը ծագելով մէկդի նեւեց ծրագրիւր կը սկսաւ իւր սեփական գաղափարն ծրագրերովն զայն գործադրել տալ :

Այժմեան ժէճն թուրքերն Միթհանի քօղոջներն են որ կրթմն մեզ ալ միւրթեան կը հրաւրէին Համիտի կառավարութիւնը տապալելու երս. զանքով, միջնդեռ այդ հոպիսները մինչեւ այսօր ճանճ մը չը կարողացան ստապել : Գնացէ՛ք թից ծնունդը, գնացէ՛ք, ժամանակը դիտէ՛ք ձեր ալ գլուխները ջախջախելու : Կեցցեն մեր բանխմաց եւ ուշիմ յեղափոխականք որ տկարամտութիւնը չունեցան այդ սոգուններու թակարդը ինչալու :

Ա.

ՆԱԽԱԳ ԳԱՐՍԻԱՍՏԱՆԵՆ

Սալթանատ, 4/17 մարտ 1905

Իտոլուր աղետալ հայկապան ջարդի լուրն այս կողմերում բաւական ուշ ստացվեց. որը սակայն Գորսիկներ, աւելի անգլուիս, անսանձ սրկաների մէջը զրգոտմ է առաջ բերել : Սըրանք տարածարված են կովկասում եղած արեւհեղութիւնները կրկնել եւ այս կողմը : Սալթանտի կեղծոնից հետո ընկած գիւղերից նրանք որոց մէջ շիւս կամ սլոնի մահմէ-

ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐՆԱՆ

25

ԿԱՐՍԻՐ ԺԱՄՈՒՑ

(Շար. Ասիտրդ քիւնէն)

Ե

Գործին ծանրութիւնը հոն էր, որ Պոլսոյ կեդրոնական ոստիկանութիւնը յանգցնած էր ոտք կոխել Հասան փաշային իշխանութեան սահմանները : Պէշիկթաշ ու Օրթագեղի իրր Երլուզի չըրջափակին մաս՝ Հասան փաշային բացարձակ պատահանատուութեան ներքեւ են : Սուլթանը իր արթուն եւ հաւատարիմ պաշտօնէէն գոհ էր : Քըրիստոնեաներն ալ ոստիկանական խստութիւններէն ազատ կը մնային, հանդարտ կենալու պայմանաւ : Օրթագեղի մէջ հայոց երաշխաւորը Հայրապետ Էֆէնտին էր : Այդ թաղը երբէք ուղղակի ձեռքաւարութիւնէ կատարուած չէր : Օրթագեղիցիները Սթանպուլ, Դալաթիա կը բռնուէին, բայց ոչ Օրթագեղ : Ի փոխարէն այս հանդարտութեան, Հասան փաշան ալ իր պաշտպանողական հովանին ալ թաղերուն վրայ կը տարածէր : Ետքէն, օգոստոս 26 ին Պէշիկթաշ ու Օրթագեղ, ուր մահմատականները բազմաթիւ են ու զօրաւոր, ոչ մէկ հա-

յու «քիթն արունեցաւ» չնորհիւ Հասան փաշային եւ Հայրապետ Էֆէնտին :

Էֆէնտին երբ Պէշիկթաշի պահականոցը հասաւ, փաշան մոռնաւոր էր : Ծանր դէպքը, սարսափը, Օրթագեղէն հանդանակութեան թուղթ մը գտնուած ըլլաւ չէր, այլ Օրթագեղ խուզարկութիւններ ընելու յանդէմնութիւնը : Այս օրինակ համարձակութիւն մը կասկած կուտար թէ Երլուզի մէջ զաւեր կը լարուէին : Իսկ Օրթագեղ գտնուած թուղթը ո՛չ Հայրապետ Էֆէնտին, ո՛չ Հասան փաշային աշխարհութիւնը կը վարկարկէր : Ի նպատակ Զէյթունի հանգանակութիւնը Օրթագեղ չէր կատարուած, եւ նուիրատուներէն ոչ ոք օրթագեղիցի էր : Ուրեմն Օրթագեղի «պատիւը անաղարտ կը մնայ» : Հայրապետ Էֆէնտին երաշխաւոր չէր չուկան պատահած դէպքերու համար : Եւ ոչ ալ «գրպան մուցուած» թուղթի կտորի մը համար պատասխանատուութեան իր բարեկամը բնաւ չմեղադրեց, բայց նոյն հետեւի երկու օրերուցիւր կանչել տուաւ եւ զանոնք Օրթագեղէն աքսորման դատաւարտեց, իրենց «անզգուշութեանը» համար : Երեսնին Պոլսոյ ուրիշ ո՛ր եւ մէկ թաղը երթալ նստիլ, եւ հոն ուղածներն ընել : Փաշային ինչ, թէ Սամաթիա կամ Իսկիւտար ինչ կը պատահէր :

Խնդրը թէեւ Հասան փաշային ու Հայրապետ Էֆէնտինին միջեւ կարգադրուեցաւ, բայց ոստիկանութեան ձեռքը զէնք մըն էր, մասնաւորապէս հայ Էֆէնտինին դէմ : Զապիթիէն պետը իր հրեմնի հակառակորդին ջախջախումը օրին մէկը ցաւ, ինքն ալ դուրս ելաւ եւ կառք մը կան-

դիւրացնելու համար, արդէն 1890-էն ի վեր տնար մասին Երլուզ աննպատ տեղեկութիւններ կուտար : Օրթագեղի դէպքը ընդարձակ անունայն մը նիւթ հայթայթեց : Իրր թէ Հայրապետ Էֆէնտին օգտուելով Օրթագեղի բացառիկ դիրքէն, հոն յեղափոխական գաղտնի կեդրոն մը հաստատած էր, ինչպէս Զէյթունի հանգանակութեան պարագաները կը հաստատէին : Եւ Հասան փաշան ալ անգիտակից գործիք մըն էր հայ դաւադրին ձեռքը : Այսպէս կեդրոնական ոստիկանութիւնը մէկ կողմէն Պէշիկթաշի պահականին սրտախտութիւնը կասկածելի ընելով միւս կողմէն ալ հայ Էֆէնտին վերջնականապէս միւրթիւր չընէր, աւսինքն կասկածելի ցոյց կուտար Երլուզին :

Ը

Պոլսոյ 1896-ի Մեծ-կոտորածէն մէկ քանի օր ետք, ոստիկանական պաշտօնայն մը Հայրապետ Էֆէնտինի գրասենեակը ներկայանալով, քաղաքաւարէն ինչորեց Պապը զապիթէն հրաւրել, փաշային հետ տեսակցութեան մը համար : Էֆէնտին առանց ո եւ է տարակուսանքի կարծեց թէ այդ տագնապի ժամանակները իրեն հետ հայոց գործերուն վերաբերմամբ խորհրդակցութեան մը պէտքը տեսնուած էր : Երբ պաշտօնաւ մեկնեաւ, ինքն ալ դուրս ելաւ եւ կառք մը կան-

գաղաններին հետ խառն ընկալում են ու քրեական հանցանքները (հայ եւ ասորի), վերջիններս ահա անարժանիք չեն հնչ. օրէջք, ժամ առ ժամ սպասում են պայքարներին, երկու դը. մահի երկու դը արձանացել է անձար (այս բառի ամենայն իմաստով) հայ ժողովրդի սիրտին մէջը։ Օրվան խոսակցութեան շնորքը Պարսիկներին սպանական խօսքերը, լինելիք քրեական թմբակին տալիս անհատական և Պարսիկներին կողմից իրանց միջեւ հայերի հայտնիները (բախր), աղբիւրները, արտերը, զննողէ՛մ հարսնելը ու օգջիկները նոյն իսկ բաժնւում են եղել. . . . Հենց այս պահին լսեցի որ երկու օրէց ի վեր Գիւլիստանի դռնախուռն նստացել են կիւլիւանցի մի Հայի ուր իր թուրք զբաղակներին ստոր մատնութեան զոհն է. ինչդէ՛ր ձեռն ու ոտն ուղղում են փայտի հարուստներին տակ և Աս, որպէս թէ կաջող է տարել իրանց դեղը, որը սակայն բարձրովին անհնար է։ Բանտարկւելին ինչպէս ասում են՝ չէ թէ բարեկամ է յեղափոխականներին, նոյն իսկ հակառակ է։ Պարսիկ իշխանութիւնը շատ լուր գիտէ թէ կաջողներն ո՞ր են գտնվում, բայց նրանց չուգին պաշտօն փորձը չի անում, այլ ոլորհետեւ ձեռն ընկած Հայը մի քիչ «Բեղտ» է, օգտուել պէտք է. . . .

Ջուրը պղտոր է։ հայորսները, հայակերները շատ եւ շատ տեսակ են։ Մթնոլորտից վառ հոտ է գալիս. 10-15 օրից յետոյ արդեօք ի՞նչ լուրեր կը գրվեն այս ստորագրութիւնով։

(ԱՐՄԵՆԻԱ) Ա.

Ներկայացում մը տրուած էր երգեցիկ խմբին կողմէ, գոյանալիք հասցեով ազգ. նախակրթարանի հին դրամեղաները, արդի մանկավարժական գործընթացը, նորի վերածելու միակ եւ պարզ սրտչուծով։ Որոշումը ցարգ չէ գործադրուած, կըսուի թէ, գոյացած շահը. ար 150 ֆր. է աւելի պէտք է ըլլայ (Սէն ցարգ ճիշդ գումարը չյայտնելու հագածութիւնը ունեցան) թոր. խորհուրդը իւրացուցած է եւ չուղեր իր կանխորոշ նպատակին գործածել։

Եւ ի՞նչ կը հարցնենք թմբակային խորհրդին. իբրեւ է որ այդ գումարը իր քով կը գտնուի եւ ինչո՞ւ ցարգ իր նպատակին չէ գործածած. եթէ թաղ. խորհուրդը պատասխանէ եւ այդ գումար վարժարանին կամ երկնդեցույ ուրիշ մէկ պէտքերն գործածած է, զեղծումը ըրած ըլլալը կը հաստատէ։

Կը հարցնենք երգեցիկ խմբի յարգելի եւ հասնողն. անգամներուն, ինչո՞ւ լուս կը մնան եւ խօսիւ չեն պահանջեր քր իրանց այնչափ արքնութեանց եւ զոհողութեանց արգելաւը եղող այդ գումարը իր բուն նպատակին գործածուի։

Ուրիշ տղիւ թաղ. խորհուրդ եւ երգեցիկ խումբ ինչ երեսող ժողովուրդին պիտի ներկայանան, եթէ հարկ ըլլայ ո եւ է նոր ձեռնարկ ընել, երբ 150 ֆր. ջնջին գումարի մը համար, առաջինը կը գեղծի իսկ երկրորդը իր լուսնեղբայր համար կը գտնուի։

ԵԹԱԼ

(*) Թեզ. խորհուրդը, ո եւ է զեղծումը առաջը առնելու համար, ի երկայնցման հաշուական մասը իր հրեղողութեան տակ առած էր։

Ներուս ուշի ուշով հետեւող մը եղած եմ՝ այդ գրուած քերականութիւնը—այնպէս կը հետեւնի թէ՛ խնդրոյ առարկայ եղող օրերը իրենց բարերարին վրա ըմբոստացնողներ կան, երեւի թէ՛ Պ. Էդնանան այդ անօթիներու խմբակին (խաղաղ) տուած է։ Ինչ որ է այդ կէտը լուսորոնեւ լու պէտք, սեղի հետաւորութեան պատճառով, միջ չի վերաբերի. իսկ մենք անցնիք ուրիշ կէտի մը։

Թիւ 2 «Իրաւունք» մէջ Ա. Ղուստանի գրութիւնը կարգադրեց պ. Էլմասեանի յօդուածին իրը հերքում, սակայն այդ գրութեան հերքում մը ըլլալէ աւելի, իր եպիկրիկ արարքներուն զօրուր փաստ մըն էր. այս, իր այդ ապույ գրութեան վրէժ էր որ, պ. Էլմասեանի իր մասին ըսածները կը հաստատէր. մենք եթէ Ղուստանի մը նկարագիրը մօտէն ճանչցած չըլլայինք, այն տանն չատ հատնական էր որ, պ. Էլմասեանի գրութիւնը—հանրապէս Ղուստանի—անձնիչ եւ կամ թշնամութեան հետեւանք նկատէինք. բայց երբ որ Երսէն Ղուստանին մը Պուզուրէ մէջ անցուցած ոչ պատշաճ կեանքը աչքերուն առաջը կը բերենք, այն ամեն Պ. Էլմասեանի գրածները շատ քիչ կը գրանենք։

Մենք առաջին անգամ ըլլալով, ինքզինքը յեղափոխական կոչողի մը բերնէն կը լսենք թէ՛ «քսան հազար կուտայի, թուրք կըլլայի, ասորի, փաթառց կը կապէի, եթէ Սիւրբաբը զիս անվառ ծննդավայրս հասցնէր, մենք ալ մեր ծրագիրը ունէինք» եւ այլն։

Ինչ ապուշ արամաքանութիւն, արգեօք ո՞վ կը կլլէ, Սեսոսի պատմութեան նման վրան փազած մատնիւնութիւնը այս տեսակ սպուշ պոշտպանականորով չէ կարելի վրան նետել։ Սիւրբաբ այս արտասահմանէն երկիր մտնող ո՞ր յեղափոխականը, եւ ո՞ր գործընթաց այս տեսակ յիմար ծրագիր մը մշակեր է։ Ձէ՛, չէ՛, այդ տեսակ արար սօյնաւի ներ կլլելու տարիները վաղուց անցած են։

Եթէ Պ. Էդնանան օրերուն խնդրոյն համար բողոքողները ամէնքն ալ

Երսէն Ղուստանի նմաններ են, է՛յ շխտալը բոկով, մե՛ղք, հազար անգամ մե՛ղք օրերուն։

Մ. Ձեկունի-Րեկն
935 Ապրիլ 23
Պուզուրէ

«ԻՐԱՎԱՆՔ»-Ի ՊԵՏԼԻԿԱՆԵՐԸ

ՎԵՐԱԵԼՆԵՑԻ Ա. Մ. — Ձեր քով եղածը պատրաստ թող մնայ, քանի մը օր յետոյ աւ ձամբ կուտանաք Պուզուրէ ձամբողդելու առթիւ։

ՇՈՒՄԼԻՍ. ՊԵՏԼԻԿԱՆ — Ստացանք Ձեր պատասխանը «Շարժում» յարձակումներուն վրէժ։ Այդ անձնական խնդրոյ առթիւ ձեր գրածները օրջափալ բանաւոր ըլլան չպիտի կրնաք անոնց անդ առաւ մեր թերթին մէջ, վերջականապէս որոշած ըլլալով անձնական «ըսի ըստ» ներքով չգրագեցնել մեր ընթերցողները. ինչպէս զիսկ քանիցս մեր անձին ու թերթին վրէժ եղած յարձակումներուն իսկ չը գիշանք պատասխանել։ Դուք կրնաք ձեր պատասխանը նոյն թերթին մէջ հրատարակել առաւ ըստ օրինի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Որոս թերթիւն հարաբար ամեն նայելով, Կովկասի փոխարքայ կուսի վարանցով Տաշքովը մեր վեհ. կաթողիկոսին բացառիկ պատիւ մը ընելու համար որոշեր է եկեղեցական եւ կրթական գործերու մասին Ե. Ս. Գծուած թիւը իրեն խորհրդական ունենալ։ Նոյն թերթիւնը կը հաղորդեն նաեւ թէ քաղաքական գործերու ու խնդիրներու համար ալ ազգեցիկ թուրք մը խորհրդական պիտի տեսանուի։

—Յունաց պատրիարքը Ձատկի առթիւ փոխադարձ այցելու-

չելով, Պապը զարգեցնէ հրամայեց։ Այդ պահուն եթէ կատարէ մը գրգռած չորս կողմը գիտելու հետաքրքրութիւնը ունենար, պիտի նշմարէր հրաւիրակներին, բողոքողները քիչ-քիչ մըն ալ անոր հետեւէն կերթար, մէջը միեւնոյն պաշտօնեան։

Էֆէնիւն, որակականաւ մեծ սրտը ելլելուն, իր հաւաքական ալ եղեւն հաճելով, զինքը պոչապոչանով մը ստորէնին եւ ոչ թէ հախաբարին անեակը մտցուց։ Տնօրէնը իր այցելուն ոտքի ելլով ընդունեց, ինչպէս պատշաճ էր վարժելով պետական բարձր աստիճանաւորի մը հետ. բայց անպիսի զէր մը բռնեց, որ անոր նմանելու օ մանակ չթողար։ Մամուլով մը ըսաւ. թէ օրուան կացութեան վերաբարեալ ինչ ինչ գործերու համար իրմէն քանի մը տեղեկութիւն պիտի լսողէր։ Էֆէնիւն պաշ իւրաքանչիւր փայտով մը, իր ծառայութիւնները հաստատելու պատրաստակամութիւնը յայտնեց։

—Իայց այսօր շատ զբաղուած եմ, Ձեր վսնմութեան հետ երկարութիւն տեսակցիլ կարող չեմ ինչպէս վերադառնալ։

—Աւարտան համար որ կուղէք, լինիմուն կուգամ ատարանեց Էֆէնիւն։

—Իբրեւ որ չեմ գիտեր, թէ երբ յաճախ ժամանակ կրնամ գտնել, ծամծմեց թիւրքը։ Աւ իր շնագայի զէմքի վրայ հրճուանքի փայտող մը շարունակեց։

—Ինչ հարկ, որ երթալով գալով յոգիք։

Լաւագոն կ'ըլլայ որ քանի մը օր միգի հիւր մնաք, ու ո՞ր ժամուն որ յարմարի՝ տեսակցինք, եւ առանց զիտողութեան մը սպասելու, զորնէն դուրս ելաւ։ Վսնմաբայլ էֆէնիւն կոչեւած տեղը պաղած մնաց։ Երկու աստիճան ներս մը ասան, եւ սովորական պաշտօնական զինքը առինքն տեսակցիլ. ուրտէն գուռը վրայէն կ'զգային, մէկը իւր իւր, յարաբերութեան զրկուած, յայտարարութեանը։

Բակին վրայ նայող մեծ սենեկին մէջ, պատահաւոր առջեւ ոտքի վրայ, կայանաւորեալ կը ծխէր կը ծխէր, մտածկոտ, երազուն, աչնան գաղջ իրկուան մը մար մանող արեւուն անուշ հոտէնէն թմբած։

Կոթմանած էր։ Ժամուան մը իսկ բաժնարկութիւնը կը բաւէր, ինչպէս բոլոր մը տեղը երկրաշարժը, իր տանը փշուղումն։ Թիւրք միջավայրը կը ճանչնար։ Հայկական խնդրին ծագումէն ի վեր, մահմետականներուն հանրային կարծիքին գաղափար հետեւած ըլլալով, անոնց զբոսը եղաւ զայնոյն կատարութիւնը իրենք քաջածափէ էր։ Ինքը՝ արդար կամ անարդար՝ կորսուած էր։ Այլեւս ամենուն աչքին պիտի ներկայանար իր Օսմանեան տէրութեան խաչիկ մը։ Ու իր պարագան կը ծանրանար նստանաւանդ աչն նկատուծով, որ տէրութեանը զինքը փոփոքրով ու պատիւներով յփացուցած էր իր ամբողջ հաստատութեան ինչպէս եւ զիրք թիւր կատաղարու-

թեան պարտական էր։ Փծագոծ էր իր վարքը այլեւս. փաշաները պիտի զգուշանային հառա՞ս' եւ է յարաբերութիւն ունենալէ։ Կատաղարական պաշտօնատուները առիթէն սցաւտ պիտի հրաղէին իր մեծարանակ պահանջները չվճարելու համար։ Մեծ դարձեր ընկալաւ անկարողութեան պիտի դատապարտուէր։ Ու այս ամէն աղետները կրնային ոչինչ համարուիլ, եթէ երբէք կարենար ազատիլ։ Կը զգար թէ դուր մը զոհ էր։ Հայ մեծամեծները խորտակելու թրքական քաղաքականութեան մը կտակածը շատուց ունէր։ Ինքն ալ զոհ պիտի երթար։ Երկարատեւ բաժնարկութեան մը երկու դը սկսաւ հողիւն տրել։

Ու պատահանէն մէջ մըն ալ նշմարեց իր գրագիրը, որ առջեւը բեռնակիր մը ձգած, եւ անոր կրտսեակ անկողին մը՝ կը մտնէր բակը։ Կարծեց իր զազաղը տեսել։ Գրտականակէն հետոցած պահուն, ըստ սովորութեանը իմացուցած էր որ երթալը, եւ միանգամայն շուտ վերադարձը։ Ու շանայուն վրայ, զբաղիր ինչք ընկող զինքը փնտնելու եկած էր։ «Եթէ կուգէք անկողին մը բերէք. ան հոս պիտի մնայ» պատասխանը ստացած էր։

(Շարունակելի)

թիւն տուած է մեր պատրիարքին և մայր եկեղեցի մտնելով ազօթած է :

— Սաքսոնիոյ թագաւորին եղբայրը իշխան Եռնան Կէտրկ Պոլսոյ մեր եկեղեցիները այցելած է :

— Ռուսացի Տէր Յարութիւն Մըշինիկեան Աւագերեցի տիտղոս ստացաւ Պատր. Կոնդակով մը :

— Պոլսոյ թագային վարժարանները 1866 մանչ և 1267 աշակի կը յաճախեն , մանկապարտէզները՝ 2493 երկսեռ փոքրիկներ : Ամսական ծախսը 83913 զրչ :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Պատրա վէ Գուէթ ճիշէթին տէ ինկիլիզլէրին սահիլլէրի գաւիլիէշտիրմէք վէ գարայա ասքէր չըգարմագ խուսուսընտա թիւրքիա վէ ինկիլիթէրա պէյնինտէ կէրկինլիք հս սուլա կէլտիկինէ տայիր թանն զէրտիկի հաւատիսի Սթանպոլտան թէքզիպ իտէյորլար : Փագաթ թուտիպ օլընրյոր քի՝ ինկիլիզլէր մէշքիւր սահիլլէրտէ եէնի խարթաւար թանզիւր իթմէք պէհանէսի իլէ՝ պիր չոգ ասքէրիէ մէմուրլարը վէ վարօրլար կէօնտէթիշ օլուպ՝ եագըն իսթիգպալ իշխան բլանլար հազըրլամագտա տըրլար : Պունընլէ պէրապէր Գուէթ էյալէթի էլան ինկիլիզլէրին թահթը զապթընտա տէկիլ իտէտէ՝ օնլարըն թէէսիրն ալթընտա տըր :

Սէշքիւր հաւատիստէն տօլայը Լօնտրտա օսմանլը էլլիսի Միւղիւրիս բաշա Լօրտ Լանստաուէնտան իյղահաթ իսթէմիշ : Նազըր իտէ, օ եօլտա պիր մալիւմաթը օլմատըղընը վէ թահգիգէ լիւղիւմ կէօրմէտիկինի պէյանլէ, Պատրա վէ Գուէթ սահիլլէրին տէ հէր տայիւր պիր ինկիլիզ հարպ վարօրը բօլիս վաղիթէսինտէ պուլընտըղընը սէօյլէմիշ տիր :

— Մանաստըրտան Սթանպոլա եէթիշէն բաթօրթլարըն մաալընա պինտէն, մէշքիւր վիլայէթտէ պուլկար, ըոււմ վէ սըրպ չէթալար ամէլիաթա տէվամ իթմէքտէ տիրլէր :

— Ֆլօրիանըն ճէնուպինտէ պուլընան Լաթէնէ՝ եագըն 100 քիշիլիք պիր ըոււմ չէթասը պուլկարլարըն իւզէրինէ հիւճոււմ իտուպ, չօգլարընը էօլտիւրմիշ եարէլէմիշ : Տէօրթ գատըն զայպ օլմուշլար :

— Եէմէն ասըլարընա գարչը կիթմէք իշխան միւշիւր Ֆէյղի բաշա սէր գօմանտան նասպ օլընտը :

— Անատօլուտան իքի ֆըրգարէտիֆ ասքէրի էէմէնէ եօլլանըլտը :

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ՎԷ ՍԵՐՊԻԱ

Սըրպ վէ պուլկար իքի սլաւ միլլէթլէր վէ հիւքիւմէթլէր պէյնինտէ իքի սէնէտէն պէրու գարտաշանէ ասթլըք հուսուլա կէլմէքտէ օլտըղը պիր չօգ տէլիլլէրլէ թէպէյիւն օլընմըշ օլուպ, իքի հիւքիւմէթ պէյնինտէ պիր խաֆի իթթիֆազնամէ տախի իմզալանմըշ զանն օլընըր ըտը : Պու կիւն պազըլարը էլան պու զաննտա իսրար իթմէքտէ իքէն, տիկէր թարաֆտան պունըն խիլաֆընա օլարագ չու սօն հաֆթալարտա Պուլկարիա վէ Սերպիա պէյնինտէ եինէ պիր սօվուգլուգ հիւքմիթիթիկինի չօգլար իտտաա իտէյորլար, վէ բրէնա Ֆէրտիւնտա տըն սօն սէյահաթը էնասընտա Սերպիա սթաիօնլարընտա բէսմի զէվաթ իլէ կէօրիւշմէտիկինի սօվուգլըղա տէլիլ կէօսթէրիյօրլար : Գէզա կէշէն կիւն պուլկար վէ սըրպ չէթալարըն Մաքէթունիտա վուրուշտըղլարընը վէ պունլարտան մատաա՝ Սթանպոլա կիթմէք իշխան Սուլթանըն տալէթիինէ Բրէնա իճապէթ իթմէտիկի հալտէ Սըրպ գըրալընըն եագընտա Սթանպոլա կիտէճէկի Պուլկարիայա գարչը պիր զըտտիլէթ տէլիլ տտա իտէյօրլար :

Կ Ի Ր Ի Տ

Իթալիա տախիլիէ նազըրընըն բէյասէթի ալթընտա Բօմատա էվլէլէրի կիւն իճրա օլընան Գօնֆէրանտա Կիրիտի Եունանիսթան իլէ պիրլէշտիրմէք թէքլիֆի շիւտիլիք գաթիին բէտտ օլընտը , վէ ատտաա իսթիւլալ թէսքին իթմէք իշխան մուէսսիր թէտպիլէր իթթիիսազ օլընմա սը թահթը գարարա ալընտը : պու մագսէտլէ համի տէօլլէթլէր ատայա եէնիտէն հարպ վաբօրլարը իլէ ասքէր եօլլայաճագլար, վէ էկէր իգթիլա իտէր իսէ Բրէնա Եօրկիի տախի ալլ իտէճէքլէր :

— Սօն հաւատիսէ պինտէն, Բրէնա Եօրկի չու միւշքիւլաթլար սէպէպի իլէ քէնտիսի իսթիֆա իթմէկէ հազըրլանըր ըմըշ :

— Գանեատա պիր թիւրք գաթլը օլընտըրը սէպէպլէ իսլամլար տախի հիտտէթլէնմիլլէր :

ԱՃԷՄԻՍՏԱՆ

Աճէմ Շահը թէքրար Էվրօբալը սէյահաթ իթմէք իշխան ալըն 25 ինտէ թէհրանտան հարէքէթ իթմիշ տիր :

— Պունտան էվլէլ Բուս սինօրը իւզէրինտէ աճէմ վէ ըուս մուհաֆըղլարը պէյնինտէ պիր միւսատէմէ վուգու պուլուպ , աճէմլէրտէն 100 նէֆէր էօլմիւշ ըտը : իշպու վուգուաթ նէթիճէսի օլարագ, Արտէվիլ կուլէրնաթօրը ալլ օլընուպ, եէրինէ տիկէրի թային օլընմըշ տըր :

Մ Ո Ւ Հ Ա Ր Է Պ Ե

Պալթիկ տօնանմասընըն Ունամ սուլարընտան էլան չըգմամըշ օլտըղը թէպէյիւն օլընտըղընտան ճարօնլըլար շէտիտ լիսանլէ Ֆըրանսայը մուսալէգէ իտէյօրլար : Ամիրալ Բօթաեսթիլէնսքի ալտըղը էմիրլէրին խիլաֆընա օլարագ ուղուն միւտտէթ ֆրանսըղ սահիլլէրինտէ գալմըշ վէ իլէրի կիթմէկէ ճէտալէթ իտէմէմիշ տիր, զիրա միրալ թօօկօնըն տօնանմասը տահա գուլլէթիլ օլմաղլէ, տիւշմանա զուրպան կիթմէքտէն իտէ ալտըղը էմրէ գարչը կիթմէսի տահա միւրատ ճահ վէ տահա ուճուգ կէօրմիւշ տիր :

— Ինկիլիզ Գրալը վէ Մ. Լուպէ Բարիստէ սօն միւլապաթլաբընտա պաշլըճա ուուս-ճարօն մուհարէպէսինտէն պահս իտէրէք, միւսալէհա իշխան՝ Ինկիլիթէրա ճարօնիա Ֆրանսա վէ Բուսիայա՝ միւլթիլէթիք սըֆաթը իլէ՝ թէվասուլ իթմէք գարար գըլմըշլար իտէտէ, տէնիլալէ եէնի պիր միւսատէմէ վուգու պուլմատըգճա Բուսիա սուլհա եաթըշմագ իսթէմէյէճէկինի գըրալ էտուարտ պէյան իթմիշ օլմաղլէ , պու թէվասուլթըն միւնասըղ պիր վագըլթա թէէթիլ օլընմասը միւրատճահ կէօրիւմիւշ :

— Ճարօն պէշինճի տէֆա օլարագ 100 միլիոն եէն իշխան տախիլի պիր իսթիգրազ իտէյօր : Պու ճէսիւ մէպալըն պէշ միսիլ տէրհալ իմզալանմըշ տըր :

— Բուս իքինճի օրտուսընըն եէնի գօմանտանը ժէնէրալ Պաթիանուլ Խարպինէ եէթիշմիշ տիր :

— Կանչուլինտէն իշար օլընտըրը իւզրէ, ալըն 23 ինտէ ճարօնլար Բուսլարըն սօլ գօլու իւզէրինէ հիւճոււմ պաշլամըշլար : Ձինիաթուկտա պիր միւտարէպէ վուգու պուլմուշ թէֆէրուաթ եօգ :

— Բուսլար եէնիտէն 31 թօրբիլէօր, 10-15 քըրուազէօր վէ սայիր հարպ վաբօրլարը սըբարիշ վէրիյօրլար :

— Պիր սօն հաւատիսէ պինտէն, Բօթաեսթիլէնսքիին տօնանմասը Հայնան ատասը սուլարընտա պուլընըր ըմըշ : Նէպօկաթիլըն տօնանմասը տախի Սինկարօրտան շիմալա եօլլանմըշ : Պու հալտէ չու իքի ըուս տօնանմալարը պի-

րի պիրինտէն տահա խալլը իրագ պուլընըյօրլար :

— Մանչուրիաա ճարօն օրտուսընըն վաղիյէթի շու կիպի կէօսթէրիլիյօր :

ժէնէրալ Նօժինին օրտուսը թէլին վէ Ձանթաֆու պէյնինտէ պուլընուպ, ճարօն գուլլէթիին մէրքէզինի թէշքիլ իտէր իմիշ : ժէնէրալ Օգունըն օրտուսը Ձանթաֆուտան Լիաեօ ըրմաղընըն ագընթընաա տօղրու օլան թէքէլէրի թուլթուշ քէզա Նօկինին օրտուսը օ տօղրուլըգտա տիլիմիշ : Շարգ ճիհէթիինտէ իտէ Գուրօքի վէ Գալա մուրա ժէնէրալլարըն օրտուսըրը օլուպ, Հունհօ, Սունկարի վէ եալու եիւքսէքլէրինի իշլալ իթմէքտէ իմիշլէր :

Բէվայէթէ կէօրէ, բէք չօգտէ խունխուգլար վէ ճարօն ասքէրլէրի Մօնկօլիտաա պուլընըյօրլար : Ձինիլէր Մօնկօլիտանըն Մանչուրիայա եագըն օլան գալալարը թէրքլէ իշէրի չէքիլմիշլէր :

Ձինիլէր խունխուգ չէթալաբըն վէ ճարօն ասքէրլէրին կէշմէլէրինէ միւսատէլի տալթանս օլտըղլարընտան տօլայը՝ Բուսիա էվրօբա տէվլէթլէրինէ Ձինէ գարչը բրօթէթ իտէճէք տիր :

Ի Լ Ա Ն

Գրսա պիր եօլմըլըգ սէպէպի իլէ՝ եալընըլ իքի հաթթա գատար Իրաշուք չըգմայաճագ տըր :

Թ Ա Տ Ր Ո Ն

ՍՐԱՀ «ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ»

Ըստ խնդրանաց թատերասիրաց Նատէժտա հայ դերս, իււմըր աղակցութեամբ հանրածանօթ ձեռնածու ըուս Ռօպէրթ Բէլլիերի , յաջօրդարար երեք ներկայացոոմ եւս պիտի տայ : Պ. Ռօպէրթ Բէլլիեր սոյն ներկայացուցներուն մէջ նոր երեւոյթներ պիտի սարքէ : Վազը երեկոյ առաջին անգամ ըլլալով ելեքտրական յորձանքներով օգային ճամբորդութիւն պիտի կատարէ թատրոնի սրահին չօրս կողմը , երկվայրկենի մէջ աներեւոյթ պիտի ըլլայ : Վերջապէս միշտեւ ալսօր շտեմնուած ելեքտրական եւ քիմիական խաղեր պիտի ներկայացնէ :

Տ. ԳԱԼԷՄՃԵԱՆ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դերասանուհի Տիկին Պայծառ Փառուլիանճանի շատ գեղեցիկ մէկ անգղնագործութիւնը , ՏՐԴԱՏ ԹԱԳԱԻՈՐԻ ՄԿԱՏՈՒԹԻՒԼԸ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱԻՈՐՁԷՆ, վիճակահանութեան զրուած ըլլալով, կը ծանուցուի թէ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Մայիս 1 ին կիրակի օր ժամը 3 ին, Աղգ. Վարժարանի մէջ :

Одговорникъ А. Курбетиявъ
печатица П. Глашкова и С-же—Варна